

NASIENRIGLYNE

EKSAMEN		NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT	
GRAAD	12		
DATUM	NOVEMBER 2024		
VAK	REKENINGKUNDE		
VRAESTEL	2		
PUNTE TOTAAL	150		
TYD (URE)	2		
AANTAL BLADSYE	13		

SOUTH AFRICAN COMPREHENSIVE ASSESSMENT INSTITUTE
SUID-AFRIKAANSE KOMPREENSIEWE ASSESSERINGSINSTITUUT

NASIENRIGLYNE

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strapunte vir misplaaste items nie). Geen dubbel penalisering toegepas nie.
2. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
3. Indien 'n vooraansuiwerings syfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkings punt toe vir daardie syfer (nie die metode punt vir die antwoord nie).
Let wel: As syfers aangedui in memo vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metode punt van die finale antwoord ook nie.
4. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
5. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
6. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie.
7. Waar metode punte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
8. Waar metode punte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
9. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

VRAAG 1: BANKVERSOENING

(25 punte; 20min)

1.1.1 Bereken die korrekte totale van die Kontantjoernale op 31 Oktober 2024.

Kontantontvangstejoernaal	Kontantbetalingsjoernaal
Bedrag	Bedrag
R365 760	R319 790
(2840 – 2 480) 360 ✓✓	636 ✓
5 780 ✓	367 ✓✓
	1 438 ✓
	5 909 ✓
	3150 ✓
371 900	331 290

9

1.1.2 Bereken die korrekte Bankrekening saldo op 31 Oktober 2024.

Berekeninge	Antwoord
– 29 415 ✓ + 371 900 ✓ – 331 290 ✓	11 195 ✓

4

1.1.3 Stel die Bankversoeningstaat op 31 Oktober 2024 op.

	Debiet	Krediet
Kr. Saldo volgens bankstaat		8 968 ☒
Dr. verkeerde oordrag	4 500 ✓	
Kr. heffing op bankkoste		367 ✓✓
Kr. Uitstaande deposito		17 900 ✓
Dr. uitstaande EFT 1280	11 540 ✓	
Dr. balans soos per bankrekening	11 195 ✓	
	27 235	☒ 27 235

Balanserende syfer

8

1.1.4 Bereken die totale Yoco-spoedpunt – kaartverkope vir die maand.

Werkings	Antwoord
1 438 x 100/2 ✓	71 900 ✓

2

1.1.5 Gee TWEE voorstelle aan rekeninghouers om hulself teen hierdie misdaad te beskerm.

Enige TWEE geldige voorstelle ✓✓

- Volg bankrekening bewegings en kennisgewings op banktoepassing (App).
- Hou wagwoorde, bankbesonderhede veilig en moenie inligting deel of uitgee nie.
- Moenie reageer op verdagte telefoonoproepe en e-posse nie. Moenie onveilige skakels oopmaak nie.
- Gebruik moeilike/sterk wagwoorde en verander wagwoorde gereeld.

2

TOTALE PUNTE
[25]

VRAAG 2:VOORRAADWAARDASIE

(30 punte; 25 min)

2.1	Kies die regte woord.
2.1.1	Deurlopende ✓
2.1.2	Geweegde gemiddelde ✓
2.1.3	Hoër ✓
2.1.4	Eerste-in-eerste-uit (EIEU) ✓

4

2.2.1	Bereken die Waarde van eindvoorraad (gebruik die geweegde gemiddelde metode).
<p>Bewerkings</p> $\frac{6\,321\,350 \checkmark + 142\,100 \checkmark}{1\,565 \checkmark}$ <p>=R4 130 ✓ x 310 ✓</p>	<p>ANTWOORD</p> <p>R1 280 300 ✓</p>
	Bereken die Voorraad-hou-tydperk in dae (Gebruik eindvoorraad).
<p>Bewerkings</p> $\frac{1\,280\,300 \checkmark \text{ sien hierbo}}{(6\,321\,350 \checkmark + 142\,100 \checkmark - 1\,280\,300 \checkmark) \text{ (koste van verkope)}} \times 365 \checkmark$ <p>OF EENHEDE</p> $\frac{310 \checkmark \checkmark}{1\,200 \checkmark \checkmark} \times 365 \checkmark$	<p>ANTWOORD</p> <p>90,2 dae ✓ As x met 365</p> <p>94,3 dae ✓</p>

12

<p>2.2.2</p>	<p>Sally vermoed dat sonbrille uit die winkel gesteel word ten spyte van sekuriteitskameras wat geïnstalleer is en die behoorlike implementering van verdeling van pligte.</p>
	<p>Gee 'n berekening om haar kommer te regverdig.</p> <p>1 565✓ – 310✓ – 1 200✓</p> <p>= 55✓ sonbrille vermis</p>
	<p>Wat kan Sally doen om die interne beheer van voorraad te verbeter? Noem TWEE punte.</p> <p><i>Twee geldige punte ✓✓ ✓✓</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Doen gereelde fisiese voorraadtellings. • Plaas sekuriteit prysetikette op die sonbril. • Verskaf veilige vertoonkaste vir die sonbril. • Verbeter sekuriteit, inspekteer items en kontroleer verkoop strokies. • Klante kan slegs bygestaan word deur verkoop assistente en bestuurders in die winkel • Koop in kleiner hoeveelhede/meer gereeld. <p>Moenie kameras of verdeling van pligte aanvaar nie</p>

8

<p>2.2.3</p>	<p>Sally voel dat die Eerste-in-eerste-uit die beste opsie vir haar besigheid sal wees. Gee TWEE redes om Sally te oortuig dat Eerste-in-eerste-uit (EIEU) die beste opsie is.</p>
	<p><i>Twee geldige punte ✓✓ ✓✓</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Maklik om te bereken • Waarde van eindvoorraad sal naby aan heersende voorraadpryse wees, veral met gereelde prysstygings. • Eenheidskoste word uit werklike rekords geneem en nie skattings (gemiddeldes) nie. • EIEU-metode is gebaseer op die aanname dat voorraad wat eerste aangekoop word, eerste verkoop sal word. Veral met sonbrille wat afhanklik is van modegiere

4

2.2.4	Gee 'n rede hoekom jy dink die winkelbestuurders het die bestelling en aankope van voorraad in September verdubbel?
	<p><i>Enige geldige rede</i> ✓✓</p> <p>Die winkel maak gereed om genoeg voorraad vir die somerseisoen en hoë volume-verkope te hê.</p>

2

TOTALE PUNTE
[30]

VRAAG 3: KOSTE REKENINGKUNDE EN VASTE BATES

(60 punte; 50 min)

3.1 Kies die korrekte woord(e) uit dié tussen hakies.	
3.1.1	Direkte materiaal ✓
3.1.2	Verkoop en verspreiding ✓
3.1.3	Veranderlik ✓

3

3.2.1	Bereken die waarde van grondstowwe wat vir produksie uitgereik word.		
	Berekening		Antwoord
	Begin Saldo	513 500 ✓	2 111 040 ✓
	Aankope	2 100 000 ✓	
	Vraggeld	94 500 ✓	
	Terugsendings	(2 100 000 x 7,5 /100) (157 500) ✓	
	VSA aankope	(240 000 x 95/100) 228 000 ✓✓	
	Invoerregte	(228 000 x 2/100) 4 560 ✓✓	
	Eind saldo	(672 020) ✓	

10

3.2.2	Bereken waardevermindering op fabriekstoerusting.	
	Berekeninge	Antwoord
	Gesteelde 3-D drukker waardevermindering	110 180 ✓
	$31\ 200 \times 20/100 \times 9/12 = 4\ 680$ ✓	
	Nuwe toerusting	
	$215\ 000 \times 20/100 \times 6/12 = 21\ 500$ ✓✓	
	Ou toerusting	
	+ 84 000 ✓	

7

Behalwe diefstal, noem nog 'n risiko waaraan vaste bates blootgestel is en 'n beheermaatreël om hierdie risiko te voorkom.	
Risiko ✓ <ul style="list-style-type: none"> • Werknemers misbruik en beskadig bates • Tegnologie raak verouderd, beskadig en breek 	Beheermaatreël ✓ <ul style="list-style-type: none"> • Bespreek gedragkode vir die gebruik van toerusting en bates • Onderhoud moet gereeld gedoen word

2

Bereken waardevermindering op afleweringervoertuig.	
166 400 – 1	Antwoord 166 399 ✓✓

2

3.2.3	Berei die Fabrieksboekoste nota vir die jaar geëindig 29 Februarie 2024 voor.																			
	<table border="1"> <tr> <td colspan="2">Fabrieksboekoste nota</td> </tr> <tr> <td>Salaris: Fabrieksvoorman</td> <td>223 502</td> </tr> <tr> <td>Indirekte materiaal (170 800 x 85/100)</td> <td>145 180 ✓✓</td> </tr> <tr> <td>Huuruitgawe (227 500 ÷ 13) = 17 500 ✓ x 12 = 210 000 ✓ x 900/1 200</td> <td>157 500 ✓</td> </tr> <tr> <td>Versekering (28 560 x 3) = 85 680 ✓ x 3/5 ✓</td> <td>51 408 ✓</td> </tr> <tr> <td>Water en elektrisiteit (450 x 12) ✓ + 13 000 ✓ + 18 810 ✓)</td> <td>37 210 ✓</td> </tr> <tr> <td>Waardevermindering Sien 4.2.2 toerusting GEEN merk as afleweringervoertuig bygevoeg is nie</td> <td>110 180 ✓</td> </tr> <tr> <td>Verlies a.g.v. diefstal (31 200 – 4 680) = 26 520 ✓ – 19 500 ✓</td> <td>7 020 ✓</td> </tr> <tr> <td></td> <td>732 000 ✓</td> </tr> </table>		Fabrieksboekoste nota		Salaris: Fabrieksvoorman	223 502	Indirekte materiaal (170 800 x 85/100)	145 180 ✓✓	Huuruitgawe (227 500 ÷ 13) = 17 500 ✓ x 12 = 210 000 ✓ x 900/1 200	157 500 ✓	Versekering (28 560 x 3) = 85 680 ✓ x 3/5 ✓	51 408 ✓	Water en elektrisiteit (450 x 12) ✓ + 13 000 ✓ + 18 810 ✓)	37 210 ✓	Waardevermindering Sien 4.2.2 toerusting GEEN merk as afleweringervoertuig bygevoeg is nie	110 180 ✓	Verlies a.g.v. diefstal (31 200 – 4 680) = 26 520 ✓ – 19 500 ✓	7 020 ✓		732 000 ✓
Fabrieksboekoste nota																				
Salaris: Fabrieksvoorman	223 502																			
Indirekte materiaal (170 800 x 85/100)	145 180 ✓✓																			
Huuruitgawe (227 500 ÷ 13) = 17 500 ✓ x 12 = 210 000 ✓ x 900/1 200	157 500 ✓																			
Versekering (28 560 x 3) = 85 680 ✓ x 3/5 ✓	51 408 ✓																			
Water en elektrisiteit (450 x 12) ✓ + 13 000 ✓ + 18 810 ✓)	37 210 ✓																			
Waardevermindering Sien 4.2.2 toerusting GEEN merk as afleweringervoertuig bygevoeg is nie	110 180 ✓																			
Verlies a.g.v. diefstal (31 200 – 4 680) = 26 520 ✓ – 19 500 ✓	7 020 ✓																			
	732 000 ✓																			

17

3.2.4 Stel die Produksiekostestaats op.		
Direkte materiaal koste	sien 4.2.1	2 111 040 ✓
Direkte arbeidskoste	kontroleer bewerking	1 888 960 ✓
Primêrekoste		4 000 000
Fabrieksbokoste	sien 4.2.3	732 000 ✓
Totale vervaardigingskoste		4 732 000 ✓
Werk – in – Proses Voorraad begin		546 700 ✓
		5 278 700 ✓
Werk – in – Proses Voorraad einde		(628 900) ✓
Koste van produksie	kontroleer bewerking	4 649 800 ✓

8

3.3.1 Verduidelik hoekom dit nodig is om die gelykbreekpunt te bereken.	
<p>Een geldige verduideliking ✓</p> <ul style="list-style-type: none"> • Belangrik vir besigheid om te weet hoeveel produkte geproduseer en verkoop moet word voordat wins gemaak word. • Hoeveelheid eenhede moet geproduseer word om koste te dek. • Gelykbreekpunt help besigheid om doelwitte te stel. 	

1

3.3.2 Bereken die gelykbreekpunt vir die jaar wat op 29 Februarie 2024 eindig.	
$\frac{2\,778\,750 \checkmark}{(1\,410 \checkmark - 360 \checkmark)}$	<p>Antwoord</p> <p>2 647 ✓ eenhede</p> <p>Op rond van eenhede</p>

4

3.3.3	Verduidelik of die behaalde produksievlakke bevredigend is of nie. Haal syfers aan om jou mening te staaf.
	<p>4 750 eenhede verkoop en vervaardig, GBP is 2 647 eenhede. ✓ 2 103 eenhede meer waarop wins gemaak word.</p> <p>Minder eenhede is vervaardig as in 2023 (4 825 teenoor 4 750) ✓ GBP daal van 3 025 tot 2 647 eenhede as gevolg van verhoogde verkoopprijs in 2024 (R970 tot R1 410) ✓</p>

3

3.3.4	Identifiseer die produksiekoste wat die grootste probleem met die maak van die natpakke veroorsaak het, haal syfers aan om jou antwoord te staaf. Gee 'n praktiese oplossing vir Dolphin divers – Winkels.
	<p>Produksiekoste:</p> <p>Direkte arbeidskoste ✓ – verhoog van R120 tot R160 met 33,3% ✓</p> <p>Praktiese oplossing: een geldige oplossing</p> <p>Lei werkers op om meer doeltreffend te word. ✓ Werk minder oortyd, beheer werksure. Stel haalbare teikens.</p>

3

TOTALE PUNTE
[60]

VRAAG 4: KONTANT BEGROTING

(35 punte; 30 min)

4.1 Voltooi die Debiteure-invorderingskedule vir Desember 2024 en Januarie 2025.

	Kredietverkope	Desember 2024	Januarie 2025
Oktober	162 000	64 800	
November	153 000	76 500	61 200 ✓
Desember	180 000	18 000	90 000 ✓
Januarie	198 000 ✓✓		19 800 ✓
Kontant van debiteure		159 300	171 000 ✓

6

4.2 Bereken die ontbrekende bedrae aangedui deur (a) tot (g) in die Kontantbegroting.

	Bewerkings	Antwoord
(a)	Betaling aan Krediteure in Januarie Des – Koste van verkope $200\ 000 \checkmark \times 100/200 \checkmark \times 95/100 \checkmark =$	95 000 ✓
(b)	Rente op lening 250 $2\ 250 \checkmark + (20\ 000 \times 15/100 \times 1/12) \checkmark \checkmark =$	2 500 ✓
(c)	Lone: Desember $19\ 450 + 3\ 500 + 3\ 500 =$	26 450 ✓✓
(d)	Lone: Januarie $19\ 450 + 3\ 500 =$	22 950 ✓✓
(e)	Ander bedryfsuitgawes $38\ 500 \times 100/110 =$	35 000 ✓✓
(f)	Deposito: Afleweringervoertuig $(4500 \times 48) \checkmark = 216\ 000 \times 20/80 \checkmark =$	54 000 ✓
(g)	Advertensies $128\ 000 - 62\ 000 = 66\ 000 \checkmark \div 12 =$	5 500 ✓

19

4.3	Bereken die bykomende spasie (in vierkante meter) wat die besigheid beplan om vanaf Januarie 2025 te huur.	
	Bewerkings $9\ 000 \div 75\ m^2 = R120$ ✓ $13\ 800 \div 120 = 115\ m^2$ ✓ $115 - 75$	Antwoord $40\ m^2$ ✓

3

4.4	Lewer kommentaar oor die beheer oor die volgende uitgawes:	
	Verpakkingsmateriaal	Moet uitgawe met inkomste vergelyk
	Verkope is minder as begroot van R170 000 tot R129 200 ✓. Verpakkingsmateriaal is vir 15% van verkope begroot ✓ ($25\ 500 / 170\ 000$) maar ($23\ 400 / 129\ 200$) 18,1% ✓ is aan verpakkingsmateriaal bestee. Daarom word verpakkingsmateriaal nie goed beheer nie ✓. Beter beheermaatreëls moet toegepas word	
	Water en Elektrisiteit Begrote bedrag vir water en elektrisiteit is R6 750. Met 'n onverwagte 15%-tariefverhoging moes die bedrag R7 762,50 gewees het. ✓ Slegs R7 500 is bestee. ✓ Water en elektrisiteit word dus goed beheer ten spyte van die toename. ✓	

7

TOTALE PUNTE
[35]